

KEGANASAN RUMAH TANGGA: TANGGUNGJAWAB UNDANG-UNDANG DAN HAK MANGSA DI MALAYSIA

DOMESTIC VIOLENCE: LEGAL RESPONSIBILITIES AND RIGHTS OF VICTIMS IN MALAYSIA

**Ainun Mardhiah Salehudin¹, Mohammad Ramzi Zakaria¹, Yusliha Mohd Yunus¹
Azriana Ridouan¹**

¹Kuliyyah Syariah dan Undang-undang, Universiti Al-Quran Al-Sultan Abdullah Ahmad Shah Pahang, Malaysia

Abstract

Domestic violence is a serious social and criminal issue and constitutes as human rights violation that profoundly affects the physical, emotional, and social well-being of victims, particularly women and children. In Malaysia, this issue is addressed through a legal framework comprising the Domestic Violence Act 1994 (Act 521), the Penal Code, and other relevant legislations relating to the protection of children and women. This study aims to analyse the legal framework governing domestic violence and the protection of victims' rights, as well as to evaluate the effectiveness of the protection and legal remedies available to the victims. It also examines victims' rights from legal and procedural perspectives, including access to protection orders, psychosocial support, trauma recovery, and relevant provisions under the Islamic Family Law Enactment of Pahang 2005. This study adopts a qualitative approach using a doctrinal research design and critical legal analysis. This approach enables the study not only to establish the current legal position but also to evaluate the adequacy, coherence, and effectiveness of the existing legal framework in addressing domestic violence. The study draws on primary and secondary legal sources. Primary sources comprise of statutes, while secondary sources include peer-reviewed journal articles, books, book chapters, academic reports, and scholarly publications. The data collected are analysed using the inductive analytical method. The findings indicate that the Domestic Violence Act 1994 requires further improvement, particularly through an expansion of its protection coverage not only towards the victim but also the Social Welfare Officers who involved in handling domestic violence cases. Furthermore, claims for damages under tort liability may serve as an alternative legal remedy to compensate the victims and maintain their status quo.

Abstrak

Keganasan rumah tangga merupakan isu sosial dan jenayah yang serius serta

Perkembangan Artikel

Diterima: 28 Ogos 2026

Disemak: 30 September 2026

Diterbit: 30 Oktober 2026

***Corresponding Author:**

Ainun Mardhiah Salehudin,
Kuliyyah Syariah dan Undang-undang,
Universiti Al-Quran Al-Sultan Abdullah Ahmad Shah
Pahang

Email:

mardhiah@uniqsaas.edu.my

satu bentuk pelanggaran hak asasi manusia yang memberi kesan mendalam terhadap kesejahteraan fizikal, emosi dan sosial mangsa, khususnya wanita dan kanak-kanak. Di Malaysia, isu ini ditangani melalui kerangka perundangan seperti Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 (Akta 521), Kanun Keseksaan, dan undang-undang berkaitan perlindungan kanak-kanak dan wanita. Objektif kajian ini adalah untuk menganalisis kerangka perundangan dan perlindungan hak mangsa keganasan rumah tangga serta menilai keberkesanan mekanisma perlindungan dan pemulihan yang tersedia kepada mangsa. Kajian ini turut meneliti hak-hak mangsa dari sudut perundangan dan prosedur, termasuk akses kepada perintah perlindungan, sokongan psikososial, pemulihan berasaskan trauma dan juga peruntukan di bawah Enakmen Undang-undang Keluarga Islam Pahang 2005. Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif dengan reka bentuk doktrinal dan analisis undang-undang secara kritikal. Pendekatan ini membolehkan kajian bukan sahaja menentukan kedudukan undang-undang tetapi turut menilai kecukupan, koheren dan keberkesanan kerangka perundangan sedia ada dalam isu berkaitan keganasan rumah tangga. Kajian ini bergantung kepada sumber perundangan primer dan sekunder. Sumber primer terdiri daripada statut manakala sumber sekunder merangkumi artikel jurnal berwasit, buku, bab dalam buku, laporan akademik dan karya ilmiah. Data-data yang diperolehi dianalisis menggunakan kaedah analisis induktif. Hasil kajian menunjukkan bahawa penambahbaikan Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 perlu dibuat dengan melihat kepada perluasan skopnya yang tidak tertumpu kepada mangsa sahaja tetapi turut melibatkan perlindungan keselamatan Pegawai Kebajikan Masyarakat yang mengendalikan kes tersebut. Tuntutan ganti rugi di bawah liabiliti Tort boleh menjadi alternatif untuk memulihkan keadaan mangsa kepada sediakala.

Keywords: Akta Keganasan Rumah Tangga, Keganasan rumah tangga, undang-undang keluarga Islam.

PENGENALAN

Keganasan rumah tangga merupakan satu isu sosial dan jenayah yang serius kerana ia bukan sahaja menjejaskan kesejahteraan fizikal dan emosi mangsa, malah turut mengancam kestabilan institusi keluarga dan masyarakat secara keseluruhan. Statistik kes keganasan rumah tangga yang direkodkan Polis Diraja Malaysia (PDRM) menunjukkan peningkatan iaitu 7,116 kes tahun 2024 berbanding 5,507 kes pada 2023. Sebanyak 3,768 kes keganasan rumah tangga melibatkan mangsa berusia 36 hingga 45 tahun direkodkan di Malaysia bagi tempoh Januari hingga Jun 2025. (Harian Metro, 4 Mac 2025).

Menurut Datuk Seri Dr Noraini Ahmad Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat daripada jumlah itu 73% atau 2,751 kes merupakan mangsa wanita, manakala 27 peratus atau 1,017 kes melibatkan mangsa lelaki. Selangor merekodkan 687 kes, diikuti Perak melibatkan 653 kes, Johor (440), Kedah (379), Sabah (289), Sarawak (277), Kelantan (234), Pulau Pinang (157), Terengganu (146), Negeri Sembilan (141), Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur (120), Pahang dan Melaka masing-masing 103 kes serta Perlis sebanyak 39 kes sahaja (Sinar Harian, 20 Ogos 2025).

Keganasan rumah tangga didefinisikan secara khusus melalui Akta Keganasan Rumah Tangga

1994 (Akta 521), yang memperuntukkan perlindungan undang-undang kepada mangsa serta menggariskan tanggungjawab pihak berkuasa dalam menangani kes-kes keganasan rumah tangga. Akta ini bertujuan melindungi mangsa, terutamanya wanita dan kanak-kanak, daripada pelbagai bentuk penderaan termasuk penderaan fizikal, psikologi, seksual, serta pengabaian.

Dari perspektif undang-undang, tanggungjawab dalam menangani keganasan rumah tangga bukan sahaja dipikul oleh pelaku untuk bertanggungjawab atas kesalahan yang dilakukan, tetapi juga oleh institusi perundangan, penguatkuasaan undang-undang, dan badan kebajikan masyarakat dalam memastikan keadilan serta perlindungan sewajarnya diberikan kepada mangsa. Undang-undang yang wujud tidak hanya menekankan aspek hukuman kepada pesalah, tetapi turut menitikberatkan hak-hak mangsa seperti mendapatkan perintah perlindungan, bantuan kaunseling, sokongan kewangan, serta pemulihan psikososial.

Seiring dengan perkembangan undang-undang dan dasar awam di Malaysia, usaha melindungi mangsa keganasan rumah tangga terus diperkukuhkan melalui pindaan terhadap Akta 521, penubuhan rumah perlindungan, dan sokongan daripada agensi kerajaan serta organisasi masyarakat sivil. Hal ini menunjukkan bahawa keganasan rumah tangga bukan lagi dianggap isu peribadi dalam sesebuah keluarga, sebaliknya merupakan satu jenayah yang memerlukan tindakan tegas daripada semua pihak bagi menjamin keselamatan, maruah dan hak asasi mangsa.

SOROTAN LITERATUR

Keganasan rumah tangga merupakan isu sosial dan perundangan yang memberi kesan terhadap keselamatan, kesejahteraan fizikal, emosi, psikologi dan ekonomi mangsa serta kestabilan institusi keluarga. Kajian terdahulu menunjukkan bahawa keganasan rumah tangga bukan hanya berlaku dalam bentuk fizikal, tetapi turut merangkumi keganasan emosi, seksual dan ekonomi. Permasalahan ini juga mempunyai hubungan dengan pelbagai faktor seperti konflik rumah tangga, pengabaian tanggungjawab, masalah komunikasi, ekonomi, sosial, kelemahan penghayatan agama, penyalahgunaan dadah dan campur tangan pihak ketiga. Oleh itu, isu keganasan rumah tangga perlu dilihat secara menyeluruh, khususnya dari aspek punca, pencegahan, perlindungan, tanggungjawab pihak berkepentingan serta hak mangsa di sisi undang-undang.

Mariam Abd Majid et al. (2018), melalui kajian tinjauan literatur sistematik, mendapati bahawa konflik rumah tangga berpunca daripada pelbagai faktor dalaman dan luaran. Kajian tersebut yang melibatkan sebelas artikel menunjukkan bahawa konflik rumah tangga boleh ditangani melalui peranan individu, orang tengah dan pihak berautoriti. Dapatan ini menunjukkan bahawa penyelesaian konflik rumah tangga memerlukan penglibatan pelbagai pihak dan tidak boleh hanya diletakkan kepada pasangan yang berkonflik. Selari dengan dapatan tersebut, Zanariah Dimon et al. (2018) mendapati bahawa konflik rumah tangga berkait dengan unsur nusyuz dan shiqaq serta berpunca daripada faktor ekonomi, masalah sosial dan kurang penghayatan agama. Kajian tersebut turut menekankan kepentingan proses runding cara sebagai mekanisme untuk membantu pasangan mencari penyelesaian yang sesuai dan mencegah konflik daripada berlanjutan.

Dari aspek keruntuhan rumah tangga dan perceraian, Mariam Abd. Majid dan Mohammad Syafirul Zarif Saleh Hudin (2017) mendapati bahawa terdapat peningkatan kadar perceraian di Selangor antara tahun 2011 hingga 2015. Pengabaian tanggungjawab antara pasangan dikenal pasti sebagai faktor tertinggi berlakunya perceraian, diikuti masalah komunikasi, akhlak dan sosial, campur

tangan pihak ketiga, kelemahan didikan agama, ekonomi, seksual, kerjaya dan kesihatan. Rogayah Estar Mohamadi et al. (2021) turut mendapati bahawa pengabaian nafkah dan tanggungjawab, penglibatan orang ketiga, poligami, penagihan dadah dan keganasan rumah tangga merupakan antara faktor yang menyumbang kepada perceraian dalam kalangan pasangan dewasa Islam. Kajian tersebut turut mengenal pasti kelemahan pegangan agama sebagai salah satu faktor intrinsik yang penting. Sementara itu, Nurul Syafini Abd Rahman (2020) menegaskan bahawa kesedaran terhadap hak dan tanggungjawab dalam rumah tangga yang berlandaskan hukum agama merupakan asas penting dalam menangani keruntuhan rumah tangga. Dapatan-dapatan ini memperlihatkan bahawa pemahaman terhadap hak dan tanggungjawab pasangan mempunyai kaitan yang penting dalam usaha mencegah konflik serta keganasan rumah tangga.

Selain faktor sosial dan agama, aspek ekonomi dan pekerjaan turut mempengaruhi bentuk keganasan rumah tangga. Nuruaslizawati Ayob et al. (2022) mendapati bahawa status pekerjaan responden mempunyai perbezaan yang signifikan terhadap bentuk keganasan ekonomi, emosi, seksual dan fizikal. Kajian ini menunjukkan bahawa faktor pekerjaan dan kedudukan ekonomi mempunyai hubungan dengan dinamika hubungan pasangan serta bentuk keganasan yang berlaku. Abdul Razak Abd Manaf et al. (2023) pula mendapati bahawa penderaan ekonomi dan kewangan melibatkan isu pekerjaan dan sumber pendapatan, kebergantungan antara pelaku dan mangsa, gaya hidup negatif pelaku serta kawalan terhadap sumber kewangan yang dijana oleh mangsa. Dapatan tersebut penting kerana penderaan ekonomi boleh menyebabkan mangsa bergantung kepada pelaku dan seterusnya menghadkan keupayaan mangsa untuk keluar daripada situasi keganasan atau mendapatkan bantuan.

Dalam masa yang sama, Victor Isaacs et al. (2019) mendapati bahawa penyalahgunaan dadah boleh menyebabkan perubahan tingkah laku dan emosi individu yang seterusnya mendorong kepada berlakunya keganasan terhadap pasangan dan ahli keluarga. Mangsa juga berhadapan dengan keadaan tidak selamat apabila tinggal bersama pelaku. Hal ini menunjukkan bahawa faktor ekonomi, pekerjaan dan penyalahgunaan bahan perlu diambil kira dalam memahami punca serta mekanisme perlindungan terhadap mangsa keganasan rumah tangga.

Kajian terdahulu turut memberikan perhatian kepada kesedaran dan pengetahuan masyarakat mengenai perundangan keganasan rumah tangga. Nur Saadah Mohamad Aun dan Nur Shuhada Mohd Mustaffarizan (2018) mendapati bahawa mahasiswa memperoleh pengetahuan berkaitan perundangan keganasan rumah tangga melalui pembelajaran dan pembacaan. Mereka juga mengetahui peranan Akta Keganasan Rumah Tangga, kesan keganasan rumah tangga dan tindakan yang boleh diambil oleh mangsa. Namun demikian, kajian tersebut menekankan kepentingan masyarakat memainkan peranan dalam menyebarkan kesedaran dan kefahaman mengenai keganasan rumah tangga. Nuruaslizawati Ayob et al. (2021) pula mendapati bahawa tahap pengetahuan masyarakat terhadap keganasan rumah tangga di Ipoh, Perak adalah tinggi. Walaupun demikian, keganasan rumah tangga masih berlaku dan peningkatan kes tersebut dikaitkan antara lainnyanya dengan kurangnya pendedahan masyarakat terhadap hak yang boleh diperjuangkan oleh mangsa. Dapatan ini menunjukkan bahawa tahap pengetahuan yang tinggi tidak semestinya menjamin bahawa mangsa benar-benar mengetahui cara menggunakan hak dan mendapatkan perlindungan yang tersedia di sisi undang-undang. Justeru, terdapat perbezaan antara pengetahuan mengenai undang-undang dengan keupayaan untuk mengakses dan menggunakan perlindungan undang-undang secara berkesan.

Dari perspektif perundangan, Nadiah Mohamed Daud, Mohd Norhusairi Mat Hussin dan Mohd Hafiz Jamaludin (2023) melalui analisis literatur menunjukkan bahawa keganasan rumah tangga boleh berlaku terhadap pasangan intim, kanak-kanak dan warga emas serta mempunyai kaitan dengan beberapa peruntukan undang-undang, termasuk Kanun Keseksaan, Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 dan Akta Kanak-Kanak 2001. Hal ini menunjukkan bahawa perlindungan terhadap mangsa melibatkan kerangka undang-undang yang pelbagai. Oleh itu, pemahaman terhadap tanggungjawab undang-undang pihak berkuasa dan hak mangsa merupakan aspek penting dalam memastikan mekanisme perlindungan dapat berfungsi dengan berkesan. Dalam konteks sokongan kepada mangsa, Mariny Abdul Ghani et al. (2016) mendapati bahawa perkhidmatan kaunseling dan jaringan sokongan formal perlu ditambah baik bagi memenuhi keperluan wanita yang menjadi mangsa penderaan. Dapatan ini menunjukkan bahawa perlindungan mangsa tidak seharusnya terhadap tindakan undang-undang terhadap pelaku, tetapi perlu merangkumi aspek pemulihan, sokongan psikososial dan bantuan kepada mangsa untuk meneruskan kehidupan.

Peranan institusi dan pihak berkepentingan juga menjadi perhatian dalam kajian terdahulu. Norazla Abdul Wahab dan Fatin Nur Majdina Nordin (2021) mencadangkan masjid sebagai pusat transit perlindungan dan aduan bagi kes keganasan rumah tangga. Walaupun cadangan tersebut dilihat sebagai satu langkah proaktif, kajian berkenaan menegaskan bahawa beberapa aspek perlu diberikan perhatian, termasuk punca kuasa masjid menurut perundangan, keselamatan mangsa, kemudahan, kompetensi pegawai serta prosedur operasi standard dalam pengurusan kes. Sementara itu, Muhammad Wafi Ramli et al. (2021) mendapati bahawa semasa pandemik COVID-19, agensi kerajaan dan pertubuhan bukan kerajaan memainkan peranan melalui bantuan kewangan, kempen, kaunseling dan perlindungan kepada mangsa. Kajian Sukriah Ismail et al. (2021) pula mendapati bahawa unsur narsisisme dan gaslighting turut berlaku dalam konflik rumah tangga dan Perintah Kawalan Pergerakan menjadi salah satu faktor yang meningkatkan konflik dalam kalangan pasangan. Kajian tersebut mencadangkan keperluan mekanisme prosedur operasi standard di peringkat Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Negeri bagi membantu melindungi hak isteri. Dapatan ini menunjukkan bahawa tanggungjawab melindungi mangsa memerlukan kerjasama antara agensi penguat kuasa, institusi agama, organisasi masyarakat sivil dan pihak penyedia perkhidmatan sokongan.

Selain perlindungan undang-undang, kajian juga menunjukkan kepentingan strategi pengurusan dan pemulihan konflik rumah tangga. Abdul Rashid Abdul Aziz dan Nurun Najihah Musa (2023) mengenal pasti lima strategi daya tindak dalam menguruskan krisis rumah tangga, iaitu komunikasi berkesan, regulasi emosi, konsep keagamaan, sistem sokongan dan kepercayaan antara pasangan. Strategi tersebut menunjukkan bahawa pendekatan terhadap krisis rumah tangga perlu bersifat holistik dan melibatkan aspek interpersonal, agama serta sokongan sosial. Namun begitu, bagi kes yang telah melibatkan keganasan, pendekatan penyelesaian konflik semata-mata mungkin tidak mencukupi kerana keselamatan dan hak mangsa perlu menjadi keutamaan. Oleh itu, mekanisme perlindungan undang-undang perlu bergerak seiring dengan perkhidmatan sokongan, kaunseling, perlindungan fizikal dan pemulihan mangsa.

Secara keseluruhannya, sorotan kajian menunjukkan bahawa keganasan rumah tangga merupakan fenomena multidimensi yang dipengaruhi oleh faktor ekonomi, sosial, agama, komunikasi, pekerjaan, penyalahgunaan dadah, pengabaian tanggungjawab dan faktor psikologi. Kajian terdahulu juga telah memberikan perhatian kepada tahap pengetahuan masyarakat, bentuk

penderaan, perkhidmatan kaunseling, peranan institusi agama serta bantuan kerajaan dan NGO. Walau bagaimanapun, terdapat jurang dalam kajian terdahulu yang secara khusus mengintegrasikan aspek tanggungjawab undang-undang dan hak mangsa dalam satu penelitian yang menyeluruh. Sebahagian kajian lebih menumpukan kepada punca dan faktor keganasan, manakala kajian lain memberi perhatian kepada pengetahuan masyarakat atau bentuk sokongan tertentu. Masih terdapat keperluan untuk meneliti sejauh mana mangsa mengetahui hak yang diperuntukkan kepada mereka, bentuk perlindungan undang-undang yang tersedia, tanggungjawab pihak berkuasa dan agensi berkaitan, serta cabaran yang dihadapi mangsa dalam mendapatkan perlindungan dan keadilan.

Justeru, kajian bertajuk “Keganasan Rumah Tangga: Tanggungjawab Undang-Undang dan Hak Mangsa di Malaysia” adalah relevan untuk mengisi jurang tersebut dengan memberi tumpuan kepada hubungan antara kerangka perundangan, tanggungjawab pihak berkepentingan dan hak mangsa. Kajian ini penting bagi memastikan perlindungan yang disediakan oleh undang-undang bukan sekadar wujud dari sudut peruntukan, tetapi benar-benar dapat difahami, diakses dan dimanfaatkan oleh mangsa. Pendekatan ini juga dapat menyumbang kepada pengukuhan mekanisme perlindungan dan pemulihan mangsa serta membantu meningkatkan keberkesanan pelaksanaan undang-undang dalam menangani keganasan rumah tangga di Malaysia.

KEGANASAN RUMAH TANGGA

Keganasan rumah tangga merupakan fenomena sosial dan jenayah yang merentasi sempadan budaya, agama dan bangsa. Di Malaysia, ia ditakrifkan melalui Akta 521 sebagai sebarang perbuatan yang dilakukan oleh seseorang terhadap pasangan, bekas pasangan, ahli keluarga atau tanggungannya yang menyebabkan kecederaan fizikal, penderaan emosi, penderaan seksual, pengabaian atau pengasingan (S.2 Akta 521). Sementara itu, Kementerian Kesihatan Malaysia (2024) mendefinisikan DV sebagai tindakan ganas terhadap pasangan atau bekas pasangan. Perbuatan ini termasuk keganasan fizikal dan gangguan seksual, penderaan lisan (penghinaan dan fitnah), ancaman, gangguan, atau pengabaian emosi dan kewangan. Definisi ini menunjukkan bahawa undang-undang Malaysia mengiktiraf pelbagai bentuk keganasan, bukan hanya penderaan fizikal tetapi juga psikologi dan emosi.

Di peringkat antarabangsa, World Health Organization (WHO, 2013) mentakrifkan keganasan rumah tangga sebagai tingkah laku dalam hubungan intim yang mengakibatkan penderitaan atau bahaya fizikal, seksual atau psikologi. Definisi ini menekankan faktor dominasi kuasa dalam hubungan yang tidak seimbang, sejajar dengan pandangan para ilmuan feminis bahawa keganasan rumah tangga sering berpunca daripada patriarki dan ketidakadilan gender (Dobash & Dobash, 1979). Pandangan ahli akademik lain seperti Gelles & Straus (1988) pula mengaitkan keganasan rumah tangga dengan faktor sosio-ekonomi, tekanan hidup dan konflik domestik, menunjukkan bahawa ia bukan sahaja berpunca daripada gender semata-mata, tetapi turut dipengaruhi keadaan sosial dan ekonomi.

Dari perspektif Islam, hubungan kekeluargaan dibina atas dasar mawaddah wa rahmah (kasih sayang dan belas ihsan), sebagaimana yang ditegaskan dalam Surah al-Rum (30:21). Ulama seperti al-Ghazali (1993) dalam *Ihya' Ulumuddin* menekankan bahawa rumah tangga adalah tempat mencapai ketenangan jiwa, justeru sebarang bentuk keganasan adalah bertentangan dengan maqasid al-shariah yang menjaga nyawa (*hifz al-nafs*) dan maruah manusia (*hifz al-'ird*).

Selain daripada perspektif agama dan undang-undang, beberapa ahli falsafah turut

membahaskan isu keganasan dalam keluarga. Aristotle dalam *Politics* menekankan bahawa keluarga merupakan unit asas negara dan harus diurus dengan keadilan; keganasan dalam rumah tangga menurutnya akan menggugat keharmonian sosial kerana ia merosakkan asas masyarakat. Manakala John Stuart Mill (1869) dalam *The Subjection of Women* mengkritik keras dominasi lelaki ke atas wanita dalam rumah tangga, dengan menyifatkannya sebagai bentuk “perhambaan moden” yang menafikan kebebasan dan hak asasi wanita. Pandangan Mill ini masih relevan kerana ia menegaskan bahawa keganasan rumah tangga adalah pencabulan terhadap prinsip kebebasan individu.

Falsafah moden pula, seperti Simone de Beauvoir (1949) dalam *The Second Sex*, menegaskan bahawa keganasan rumah tangga merupakan refleksi daripada struktur patriarki yang menundukkan wanita dalam institusi kekeluargaan. Beliau melihatnya bukan sekadar isu individu, tetapi sebagai manifestasi ketidakadilan sistemik. Justeru, melalui gabungan pandangan undang-undang, ilmu Islam, ahli akademik, serta falsafah Barat, dapat disimpulkan bahawa keganasan rumah tangga bukan sahaja isu moral dan sosial, tetapi juga persoalan falsafah tentang keadilan, hak asasi manusia, dan maruah insan.

PRINSIP UNDANG-UNDANG

Keganasan rumah tangga di Malaysia ditangani melalui gabungan undang-undang sivil dan Syariah yang berperanan melindungi mangsa, menjamin keadilan serta mengukuhkan institusi keluarga. Prinsip undang-undang ini mencerminkan pendekatan holistik negara dalam menangani isu yang bersifat multidimensi, meliputi aspek perlindungan, tanggungjawab jenayah, dan kesejahteraan kekeluargaan. Tiga kerangka utama yang menjadi asas perundangan dalam isu ini ialah Akta 521, Kanun Keseksaan (Akta 574), dan Enakmen Undang-undang Keluarga Islam Negeri Pahang 2005.

i. Prinsip Perlindungan Mangsa di bawah Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 (Akta 521)

Prinsip perlindungan mangsa merupakan asas penting dalam Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 (Akta 521) yang menggambarkan komitmen perundangan Malaysia terhadap hak asasi manusia, khususnya hak untuk hidup bebas daripada penderaan. Perlindungan ini bukan sahaja bertujuan menghentikan penderaan yang sedang berlaku, tetapi juga mencegah pengulangan serta memberi ruang kepada mangsa untuk mendapatkan keselamatan, sokongan emosi, dan pemulihan.

Akta ini juga memperuntukkan mekanisme segera bagi melindungi mangsa. Menurut Seksyen 4 dan Seksyen 5 Akta 521, mahkamah mempunyai kuasa untuk mengeluarkan Perintah Perlindungan Interim (IPO) sebelum perbicaraan selesai, dan seterusnya Perintah Perlindungan (PO) yang lebih menyeluruh selepas keputusan dibuat. Perintah ini menghalang pelaku daripada mendekati, mengganggu, atau menghubungi mangsa. Ia juga boleh diperluas bagi melindungi anak, ahli keluarga, dan pihak ketiga yang berkaitan dengan mangsa. Sebagai tambahan, melalui Seksyen 6, perintah sampingan juga boleh dimasukkan dalam perintah perlindungan yang meliputi (1) memberi mangsa hak mengkhuni eksklusif di kediaman bersama dan mengarahkan tertuduh meninggalkan rumah tersebut; (2) menghalang tertuduh daripada menghubungi mangsa; (3) mengarahkan tertuduh menyerahkan kenderaan yang selama ini digunakan oleh mangsa (Ahmad, N. et.al, 2022).

Perlindungan mangsa tidak lagi terhad kepada penderaan fizikal. Pindaan Akta 2012 dan 2017 memperluaskan tafsiran keganasan rumah tangga meliputi penderaan psikologi, emosi, kewangan, dan seksual. Hal ini menunjukkan perkembangan progresif undang-undang dalam mengiktiraf bentuk penderaan yang lebih kompleks dan sering tersembunyi. Langkah ini juga selari dengan piawaian

antarabangsa seperti *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women* (CEDAW) yang menuntut perlindungan menyeluruh terhadap wanita.

Prinsip perlindungan mangsa dalam Akta 521 menekankan tindakan proaktif. Sebagai contoh, melalui IPO, mangsa tidak perlu menunggu penderaan berulang kali untuk membuktikan ancaman, sebaliknya mahkamah boleh bertindak segera berdasarkan risiko keselamatan. Ini menandakan pergeseran daripada pendekatan reaktif (bertindak hanya selepas jenayah berlaku) kepada pendekatan *preventif* (mencegah jenayah daripada berulang).

Di samping itu, perlindungan mangsa juga mencerminkan penghormatan terhadap hak asasi manusia, khususnya hak kepada keselamatan diri, maruah, dan kebebasan daripada diskriminasi. Prinsip ini dapat dikaitkan dengan falsafah undang-undang naturalis seperti yang diketengahkan oleh John Locke, yang menegaskan bahawa setiap individu berhak atas hak hidup, kebebasan, dan keselamatan. Oleh itu, peruntukan undang-undang ini menzahirkan peranan negara dalam memastikan hak-hak tersebut dilindungi daripada pencabulan, termasuk dalam ruang lingkup domestik.

Selain perintah perlindungan, pindaan 2017 juga mengiktiraf keperluan sokongan lanjut seperti kaunseling, penempatan sementara (*shelters*), dan perkhidmatan sosial. Hal ini memperkukuh prinsip bahawa perlindungan mangsa bukan hanya mengenai keselamatan fizikal semata-mata, tetapi juga pemulihan holistik untuk membolehkan mereka kembali menjalani kehidupan bermaruah.

Secara keseluruhannya, prinsip perlindungan mangsa dalam Akta 521 menunjukkan keseimbangan antara mekanisme undang-undang dan pendekatan kemanusiaan. Ia bukan sahaja menyediakan instrumen perundangan untuk menghalang pelaku, tetapi juga memperluaskan dimensi perlindungan terhadap penderaan psikologi, emosi, kewangan dan seksual. Prinsip ini sejajar dengan falsafah hak asasi manusia dan tuntutan keadilan sejagat, sekali gus membuktikan bahawa undang-undang berperanan bukan sahaja menghukum, tetapi melindungi dan memulihkan mangsa.

ii. Prinsip Tanggungjawab Jenayah di bawah Kanun Keseksaan

Merujuk Seksyen 3 Akta 521 memperuntukan bahawa akta ini hendaklah dibaca bersama dengan Kanun Keseksaan (Akta 574) atau mana-mana undang-undang bertulis lain melibatkan kesalahan yang berhubung dengan keganasan rumah tangga. Peruntukan ini menjelaskan perlindungan mangsa datang daripada Akta 521, manakala tanggungjawab jenayah pelaku ditentukan oleh kesalahan-kesalahan substantif dalam Kanun Keseksaan dan undang-undang lain. Pelanggaran Perintah Perlindungan pula sendiri ialah satu kesalahan di bawah Akta 521 yang boleh ditangkap dan didakwa.

Di peringkat jenayah, pendakwa perlu membuktikan elemen setiap seksyen yang didakwa iaitu *actus reus* dan *mens rea* yang dikehendaki sehingga melampaui keraguan munasabah selaras dengan *standard* bukti jenayah yang berbeza daripada *standard* sivil bagi permohonan IPO/PO. Kecederaan ini akan berdasarkan jenis kesalahan yang dilakukan ke atas mangsa dan keadaan ini dapat diklasifikasikan kepada beberapa bahagian iaitu:

a) Kecederaan fizikal

Seksyen 319 hingga 326 merupakan peruntukan yang melibatkan kesalahan yang menyebabkan cedera atau cedera parah, seperti tumbuk, sepak, hentak atau parah seperti patah tulang. Setiap kesalahan adalah hukuman berbeza mengikut tahap keterukan dan cara dilakukan ke atas mangsa oleh

pesalah. Bagi seksyen 323 adalah cedera biasa yang boleh disabitkan dengan hukuman penjara selama tempoh 1 tahun atau dengan denda yang boleh sampai RM2,000 atau kedua-duanya. Manakala bagi seksyen 324 dan 326 adalah kesalahan yang jika menggunakan senjata atau cara berbahaya atau menyebabkan cedera parah, hukuman jauh lebih berat.

Apabila mangsa ialah pasangan pesalah maka penggandaan hukuman akan dikenakan di bawah peruntukan seksyen 326A iaitu jika semasa perkahwinan yang sah pelaku mencederakan pasangan dan perbuatannya jatuh di bawah seksyen 323, 324, 325, 326, 334 dan 335, hukuman maksimum digandakan sebagai contoh, pertuduhan sering dibuat di bawah peruntukan seksyen 324 akan dibaca bersama dengan seksyen 326A. Hal ini menzahirkan dasar pembuat undang-undang bahawa keganasan dalam institusi keluarga ialah faktor memberatkan.

b) Kekerasan jenayah atau serangan & kesopanan kehormatan

Merujuk seksyen 350 hingga 352 menyentuh kesalahan yang melibatkan kekerasan atau serangan. Bagi peruntukan khusus seksyen 352A "*punishment for using criminal force by spouse*" adalah menambah penalti apabila pelaku ialah pasangan. Manakala seksyen 354 adalah kesalahan mencabul kehormatan yang kerap diguna untuk insiden menolak, menarik atau menampar berkonteks gangguan seksual. Disamping itu, seksyen 509 adalah kesalahan melibatkan kata-kata atau isyarat mengaibkan kehormatan yang merangkumi gangguan verbal atau gestural, termasuk melalui mesej.

c) Ugutan & paksaan psikologi

Seksyen 503 hingga 506 merupakan peruntukan kesalahan bagi ugut jenayah atau menakut-nakutkan, dan lazim dalam kitaran keganasan melibatkan perbuatan ancam pukul, bunuh, rosakkan harta, sebar aib. Ugutan secara digital pun boleh disiasat di bawah seksyen-seksyen ini.

d) Pengasingan atau pengurungan

Kesalahan ini diperuntukan di bawah seksyen 342 iaitu melibatkan perbuatan salah yang berbentuk kurungan salah (*wrongful confinement*), contohnya mengunci pasangan di dalam sebuah rumah atau bilik.

e) Seksual dalam perkahwinan dan luar perkahwinan

Perbuatan kesalahan seksual diperuntukan di bawah seksyen 375 iaitu kesalahan rogol. Walau bagaimanapun, di bawah seksyen ini masih mempunyai pengecualian bagi suami dan isteri. Namun di bawah peruntukan seksyen 375A memperuntukkan kesalahan apabila suami menyebabkan cedera atau ketakutan maut atau cedera kepada isteri untuk memaksa persetubuhan dan boleh disabitkan hukuman penjara selama tempoh sehingga 5 tahun. Kesalahan ini tidak dinamakan sebagai rogol dalam perkahwinan, tetapi menghukum keganasan untuk memaksa melakukan persetubuhan.

f) Undang-undang lain dibaca bersama dengan Seksyen 3 Akta 521

Selain Kanun Keseksaan, tingkah laku berbentuk gangguan atau ancaman melalui teknologi boleh juga ditangani di bawah Akta Komunikasi dan Multimedia 1998 di bawah peruntukan seksyen 233 iaitu penggunaan tidak wajar kemudahan rangkaian yang melibatkan komunikasi lucah,

menjengkelkan, menakut-nakutkan dengan niat mengganggu dan seumpamanya. Hal ini sering digunakan apabila ugutan atau gangguan dibuat melalui telefon atau media sosial.

iii. Prinsip Keadilan Keluarga Islam di bawah Enakmen Undang-undang Keluarga Islam Pahang 2005

Keganasan rumah tangga merupakan satu isu sosial dan perundangan yang memberi kesan besar terhadap keharmonian keluarga serta kesejahteraan masyarakat. Dalam konteks Islam, keluarga dianggap sebagai institusi asas yang harus dipelihara dengan penuh kasih sayang, keadilan dan tanggungjawab. Namun begitu, apabila berlaku keganasan sama ada dalam bentuk fizikal, mental, emosi atau ekonomi, keseimbangan dan tujuan perkahwinan yang digariskan oleh syariat Islam akan tergugat.

Di negeri Pahang, penyelesaian dan perlindungan terhadap kes keganasan rumah tangga berlandaskan Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam Pahang 2005 (EUKIP 2005). Enakmen ini menyediakan peruntukan undang-undang yang memberi panduan kepada Mahkamah Syariah dalam menangani isu berkaitan perkahwinan, perceraian, nafkah, hak penjagaan anak, serta perlindungan kepada mangsa keganasan. Oleh itu, tindakan yang perlu dilakukan oleh mangsa keganasan rumah tangga menurut enakmen ini bukan sahaja bertujuan memberi keadilan dan keselamatan kepada pihak yang teraniaya, tetapi juga memastikan kelangsungan institusi keluarga Islam yang sejahtera.

Melalui mekanisme yang diperuntukkan, mangsa keganasan boleh mendapatkan perlindungan undang-undang, hak nafkah, hak penjagaan anak, dan juga menuntut perceraian sekiranya penganiayaan berlarutan. Justeru, pemahaman terhadap tindakan yang boleh diambil menurut Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam Pahang adalah amat penting sebagai langkah pencegahan dan penyelesaian terhadap kes keganasan rumah tangga dengan beberapa cara adalah seperti berikut:

a. Perceraian di bawah *ta'liq*

Dalam sistem perundangan keluarga Islam di Malaysia, perceraian bukan sahaja berlaku melalui lafaz talak oleh suami, tetapi juga melalui mekanisme *ta'liq* atau janji yang dibuat selepas perkahwinan. Peruntukan ini terkandung dalam Seksyen 50 Enakmen Undang-undang Keluarga Islam Negeri Pahang 2005, yang memperuntukkan hak kepada isteri untuk menuntut perceraian apabila syarat *ta'liq* yang dipersetujui selepas akad nikah dilanggar. Dalam peruntukan ini menyatakan:

Perceraian di bawah *ta'liq* atau janji. Seksyen 50 (1) Seseorang perempuan yang bersuami boleh, jika berhak mendapat perceraian menurut syarat-syarat surat perakuan *ta'liq* yang dibuat selepas berkahwin, memohon kepada Mahkamah untuk menetapkan bahawa perceraian yang demikian telah berlaku. Subseksyen (2) Mahkamah hendaklah memeriksa permohonan itu dan membuat suatu penyasatan mengenai sahnya perceraian itu dan, jika berpuas hati bahawa perceraian itu adalah sah mengikut Hukum Syarak, hendaklah mengesahkan dan merekodkan perceraian itu dan menghantar satu salinan rekod itu yang diperakui kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar untuk didaftarkan.

Kedua-dua subseksyen tersebut menjelaskan seorang isteri boleh memohon kepada Mahkamah Syariah untuk pengesahan perceraian sekiranya terdapat pelanggaran terhadap syarat *ta'liq* yang telah disepakati selepas akad nikah. Syarat ini biasanya melibatkan perlindungan terhadap isteri daripada pengabaian, penderaan, atau kegagalan suami menunaikan tanggungjawab nafkah. Manakala seksyen 50(2) pula menetapkan kewajipan mahkamah untuk menyiasat kesahihan perceraian tersebut. Jika mahkamah berpuas hati bahawa syarat *ta'liq* telah dilanggar dan perceraian

berlaku selaras dengan hukum syarak, maka mahkamah akan mengesahkan perceraian itu, merekodkan, dan mengemukakan rekod kepada Pendaftar serta Ketua Pendaftar untuk tujuan pendaftaran rasmi.

Peruntukan ini memberi perlindungan undang-undang kepada isteri, khususnya dalam keadaan apabila suami gagal menunaikan tanggungjawab asas perkahwinan. Melalui *ta'liq*, kuasa suami dalam melafazkan talak tidak bersifat mutlak, sebaliknya memberi ruang kepada isteri untuk menuntut pembubaran perkahwinan dengan legitimasi undang-undang dan syarak (Ahmad, 2019). Selain itu, pengesahan oleh mahkamah penting bagi mengelakkan perceraian berlaku secara tidak teratur, sekaligus melindungi hak isteri dalam aspek nafkah, hak penjagaan anak (*hadhanah*), serta memastikan perceraian tidak menyalahi prosedur syarak. Pandangan akademik menegaskan bahawa mekanisme *ta'liq* adalah bentuk perlindungan hak asasi wanita Muslim dalam rumah tangga serta selari dengan *maqasid al-syari'ah* dalam menjaga maruah dan kesejahteraan pasangan (Noraini, 2021).

Menurut Abdullah (2018), perceraian *ta'liq* membuktikan bahawa undang-undang keluarga Islam di Malaysia menggabungkan prinsip syariah dengan sistem perundangan moden. Ianya memastikan hak wanita tidak terabai dan perceraian tidak berlaku secara sewenang-wenangnya. Pandangan ini selari dengan Mohd Salleh (2020) yang menyatakan bahawa *ta'liq* berfungsi sebagai mekanisme pencegah kezaliman rumah tangga, di mana isteri mempunyai jalan keluar yang sah dan berstruktur apabila berlaku pengabaian tanggungjawab. Secara keseluruhannya, Seksyen 50 Enakmen Undang-undang Keluarga Islam Negeri Pahang memperkukuh kedudukan isteri dalam institusi perkahwinan dengan memberi hak menuntut perceraian melalui *ta'liq*. Proses pengesahan mahkamah memastikan bahawa perceraian berlaku dengan sah menurut syarak dan undang-undang. Justeru, peruntukan ini mencerminkan keadilan Islam yang menekankan keseimbangan hak dan tanggungjawab dalam rumah tangga.

b. Pembubaran perkahwinan melalui fasakh

Fasakh merupakan salah satu bentuk pembubaran perkahwinan yang diperuntukkan dalam undang-undang keluarga Islam di Malaysia. Ia merujuk kepada kuasa mahkamah untuk membubarkan perkahwinan atas sebab-sebab tertentu yang membolehkan pasangan, sama ada suami atau isteri, melepaskan diri daripada kemudaratan dalam rumah tangga. Peruntukan ini termaktub dalam Seksyen 53 Enakmen Undang-undang Keluarga Islam Negeri Pahang 2005, yang memperincikan alasan-alasan yang sah bagi permohonan fasakh bagi keadaan yang melibatkan keganasan dalam rumah tangga iaitu:

Seksyen 53 memperuntukan perintah untuk membubarkan perkahwinan atau untuk fasakh di bawah subseksyen (1) Seseorang perempuan atau lelaki, mengikut mana-mana yang berkenaan, berkahwin mengikut Hukum Syarak adalah berhak mendapat suatu perintah untuk membubarkan perkahwinan atau untuk fasakh atas satu atau lebih daripada alasan-alasan yang berikut, iaitu perihal (h) bahawa suami atau isteri menganiayai isteri atau suaminya iaitu, antara lain:

- (i) lazim menyakiti atau menjadikan kehidupannya menderita disebabkan oleh kelakuan aniaya;
- (ii) berkawan dengan perempuan-perempuan atau lelaki jahat atau hidup berperangai keji

- mengikut pandangan Hukum Syarak;
- (iii) cuba memaksa isteri hidup secara lucuh;
 - (iv) melupuskan harta isteri atau suami atau melarang isteri atau suami itu dari menggunakan hak-haknya di sisi undang-undang terhadap harta itu;
 - (v) menghalang isteri atau suami dari menunai atau menjalankan kewajipan atau amalan agamanya;
 - (vi) jika suami mempunyai isteri lebih daripada seorang, dia tidak melayani isteri yang berkenaan secara adil mengikut kehendak-kehendak Hukum Syarak;

Menurut Seksyen 53(1) menjelaskan bahawa seseorang lelaki atau perempuan yang berkahwin mengikut hukum syarak boleh memohon perintah fasakh berdasarkan beberapa alasan yang diiktiraf undang-undang. Antara alasan tersebut termasuklah penganiayaan oleh pasangan, sama ada melalui kelakuan zalim, pengabaian, atau perbuatan yang menjejaskan kehormatan dan kebajikan pasangan. Antara bentuk penganiayaan yang disebutkan ialah penyiksaan fizikal atau mental iaitu pasangan sering menyakiti atau menyebabkan penderitaan hidup, hubungan sosial tidak bermoral iaitu berkawan dengan individu yang dianggap jahat atau hidup dengan perangai keji menurut syarak, paksaan seksual tidak sah seperti memaksa isteri hidup dalam keadaan lucuh, penyalahgunaan harta iaitu melupuskan harta pasangan atau menghalang hak ke atas harta, halangan beragama iaitu menghalang pasangan menunaikan kewajipan agama, ketidakadilan dalam poligami iaitu suami tidak melayani isteri secara adil menurut syarak.

Peruntukan fasakh ini menunjukkan bahawa undang-undang keluarga Islam memberi perhatian kepada kesejahteraan fizikal, emosi, harta benda, dan agama pasangan. Ia membuktikan bahawa perkahwinan bukan hanya kontrak sosial, tetapi juga sebuah institusi yang berlandaskan keadilan serta perlindungan hak kedua-dua pihak (Yusof, 2017). Fasakh juga berfungsi sebagai mekanisme melindungi pihak yang teraniaya daripada terus hidup dalam penderitaan, terutama sekali isteri yang sering berhadapan dengan ketidakadilan rumah tangga. Menurut perspektif *maqasid al-syari'ah*, peruntukan ini menegakkan prinsip *hifz al-nafs* (penjagaan nyawa), *hifz al-din* (penjagaan agama), dan *hifz al-mal* (penjagaan harta) (Rahman, 2020).

Menurut Abdullah (2018), fasakh merupakan instrumen undang-undang syariah yang progresif kerana ia membolehkan mahkamah campur tangan untuk menegakkan keadilan apabila talak tidak diberikan secara rela oleh suami. Pandangan ini diperkukuhkan oleh Hassan (2021), yang menegaskan bahawa fasakh adalah langkah mengelakkan kezaliman rumah tangga, dengan memberi jalan keluar kepada pasangan yang terperangkap dalam hubungan toksik. Selain itu, Mohd Salleh (2020) berpendapat bahawa fasakh adalah bukti bahawa undang-undang keluarga Islam di Malaysia bukan hanya berorientasikan hak suami, tetapi mengimbangi kedudukan kedua-dua pihak selaras dengan prinsip keadilan Islam.

Secara keseluruhannya, Seksyen 53 Enakmen Undang-undang Keluarga Islam Negeri Pahang memperincikan alasan yang jelas dan menyeluruh bagi membolehkan fasakh dikemukakan. Fasakh bukan sahaja menjadi instrumen perundangan, tetapi juga instrumen syarak yang menegakkan prinsip keadilan, melindungi pihak teraniaya, dan memastikan perkahwinan kekal sebagai institusi yang berlandaskan kesejahteraan dan keharmonian.

c. Menganiayai isteri atau suami dan tidak memberi keadilan yang sewajarnya kepada isteri
Seorang isteri berhak mendapat layanan yang baik dan dihindari daripada segala bentuk penganiayaan termasuk penipuan harta oleh suami berdasarkan Seksyen 128 Enakmen Undang-undang Keluarga Islam Negeri Pahang 2005 iaitu;

- (1) Seseorang suami atau isteri yang dengan sengaja menganiaya isterinya atau suaminya atau menipu harta isterinya atau suaminya, mengikut mana-mana yang berkenaan, adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya denda dan penjara itu.
- (2) Mahkamah boleh, sebagai perintah tambahan, memerintahkan supaya dibayar pampasan bagi harta yang telah ditipu itu.

Manakala menurut Seksyen 129 pula adalah satu kesalahan bagi seseorang yang tidak memberi keadilan yang sewajarnya kepada isterinya mengikut Hukum Syarak yang boleh dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya denda dan penjara itu.

Menurut Joni, N. et.al (2024), apabila keganasan rumah tangga dianggap sebagai satu kebiasaan dan norma dalam kehidupan berkeluarga maka agama Islam akan dianggap gagal melindungi wanita sesebuah institusi kekeluargaan. Hakikatnya, agama Islam merupakan agama yang mengangkat martabat seorang wanita setinggi-tingginya. Dalam Al-Qur'an, terdapat banyak ayat yang menggariskan kewajipan suami untuk berlaku adil serta penuh kasih sayang terhadap isteri termasuklah larangan memukul isteri tanpa sebab yang sah. Oleh yang demikian, keganasan dalam rumah tangga adalah bertentangan dengan prinsip-prinsip ini dan merupakan suatu bentuk pelanggaran terhadap hak asasi manusia (Zakaria, M. R., & Yunus, Y. M., 2025).

Seorang isteri hendaklah diperlakukan dengan baik oleh suami. Menurut Imam al-Ghazali dalam etika perkahwinan, selain nafkah zahir, isteri layak diberikan penghormatan, diperlakukan dengan adil dan toleransi mengikut kesesuaian akal dan perasaan, diuruskan kehendak, naluri, kelemahan akal dan keburukan sikap mereka melalui diplomasi, kelembutan serta ketegasan untuk menjaga kepimpinan lelaki ke atas wanita, diberikan hak wanita dalam hubungan intim dan kesaksamaan dalam urusan poligami (Najla & Ibnor, 2023).

PERBINCANGAN

Akta Keganasan Rumah Tangga (Pindaan 2017) bermatlamat mengenakan tindakan yang sewajarnya kepada pelaku, menjamin hak mangsa, dan juga untuk meningkatkan kesedaran masyarakat tentang keganasan rumahtangga (Ahmad, N. A., & Ibrahim, N., 2022).

Secara keseluruhannya, Seksyen 2 Akta Keganasan Rumah Tangga mentakrifkan keganasan sebagai tindakan yang boleh menyebabkan kecederaan fizikal kepada individu, secara sengaja atau tidak meletakkan individu dalam ketakutan, penderaan secara psikologi dan emosi, mengurung atau menahan mangsa, memaksa atau mengancam untuk melakukan perbuatan seksual, dan merosakkan harta benda dengan niat untuk mewujudkan kesedihan atau kegusaran kepada mangsa. Akta ini hendaklah dibaca bersama dengan Kanun Keseksaan atau mana-mana undang-undang bertulis lain yang melibatkan kesalahan yang berhubungan dengan keganasan rumah tangga. Oleh kerana tiada peruntukan spesifik yang mengkhususkan kesalahan dan hukuman bagi keganasan rumah tangga

terutamanya dalam Kanun Keseksaan, hal ini menunjukkan bahawa kesalahan berhubung keganasan rumah tangga kurang diberi perhatian yang serius (Aspalella, A. Rahman, et. al (2019).

Selain itu, tafsiran perlakuan perbuatan keganasan rumah tangga didapati kurang menyeluruh. Beberapa akta keganasan rumah tangga di Negara-negara lain dilihat memasukkan perlakuan keganasan rumah tangga yang mencakupi skop yang lebih besar termasuklah perlakuan mengintai, menakut-nakutkan atau mengganggu mangsa seperti yang terkandung dalam Akta Pencegahan Keganasan Rumah Tangga dan Keluarga 2012 (Australia).

Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 juga memperincikan mereka yang dilindungi iaitu isteri atau suami, bekas isteri atau suami, kanak-kanak di bawah 18 tahun, individu lain yang tinggal serumah seperti warga emas, orang dewasa tidak berkeupayaan, dan saudara lain. Namun begitu menurut Na'aim, M et. al (2022), pasangan intim (intimate partner) tidak termasuk dalam pihak yang dilindungi oleh Akta ini. Menurut Pertubuhan Kesihatan Dunia (WHO), keganasan terhadap pasangan intim (intimate partner violence) adalah merujuk kepada tingkah laku dalam hubungan intim yang menyebabkan kemudaratan fizikal, seksual atau psikologi, termasuk tindakan pencerobohan fizikal, paksaan seksual, penderaan psikologi dan mengawal tingkah laku yang merangkumi suami isteri, bekas suami isteri, pasangan dan bekas pasangan. Jika dilihat mutakhir ini banyak kes yang melibatkan keganasan terhadap pasangan intim termasuklah tunang atau bekas tunang atau pasangan yang bersekedudukan (Harian Metro, 2025). Oleh yang demikian, Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 ini dicadangkan agar terma “Keluarga” relevan dimasukkan iaitu Akta Keganasan Keluarga dan Rumah Tangga agar pencegahan dan perlindungan daripada segala bentuk perlakuan dan perbuatan terhadap mangsa daripada pelbagai jenis hubungan dilindungi di bawah Akta ini.

Dalam pada itu, Akta 521 dicadangkan untuk melihat kepentingan dalam perlindungan keselamatan terhadap Pegawai Kebajikan Masyarakat (PKM) yang menguruskan kes sedemikian. Menurut kajian Siti Hajar et.al, 2025 PKM terdedah kepada ugutan dan manipulasi kes dalam mengendalikan isu keganasan rumah tangga lebih-lebih lagi bila mereka tahu bahawa keadaan tempat tersebut adalah berisiko jenayah. Oleh kerana kelompongan ini, Akta 521 hendaklah dibaca bersama peruntukan di dalam Kanun Keseksaan bagi perlindungan keselamatan dan imuniti PKM. Demikian juga, mangsa boleh membuat tuntutan ganti rugi di bawah liabiliti Tort iaitu kacauganggu dan pencerobohan terhadap tubuh badan.

Selain daripada itu, adalah dicadangkan satu mekanisme untuk mengukuhkan lagi perlindungan kepada mangsa. Proses pengeluaran Perintah Perlindungan Interim (IPO) dan Perintah Perlindungan (PO) perlu dipermudahkan melalui sistem digital bagi mengurangkan birokrasi dan mempercepatkan akses mangsa kepada perlindungan. Penubuhan pusat sehati yang menyediakan khidmat kaunseling, bantuan guaman, dan penempatan sementara juga dicadangkan bagi memastikan sokongan holistik kepada mangsa.

Sebagai tambahan kepada pelaksanaan juga, dicadangkan agar wujud jaringan kerjasama yang lebih mantap antara pihak polis, mahkamah, Jabatan Kebajikan Masyarakat, NGO dan institusi agama bagi memastikan tindakan pantas dan bersepadu. Penggunaan teknologi seperti aplikasi aduan segera juga boleh dimanfaatkan untuk mempercepatkan proses pelaporan dan intervensi. Di Singapura, pelaksanaan pasukan pengendalian perintah kecemasan telah diberi kuasa untuk menghentikan pelaku daripada meneruskan keganasan secara serta-merta melalui pindaan kepada Piagam Wanita yang berkuatkuasa pada Januari 2025 (Berita Harian Singapura, 2024).

KESIMPULAN

Keganasan rumah tangga merupakan isu sosial dan jenayah yang memberi kesan mendalam terhadap keselamatan, maruah, dan hak asasi manusia. Walaupun Malaysia telah melaksanakan pelbagai langkah melalui Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 dan pindaan-pindaan seterusnya, masih terdapat ruang penambahbaikan dari segi skop perlindungan, mekanisme penguatkuasaan dan sokongan kepada mangsa. Perlindungan yang bersifat holistik merangkumi aspek undang-undang, psikososial, ekonomi dan pendidikan adalah penting bagi memastikan kesejahteraan mangsa dan keharmonian institusi keluarga. Melihat kepada peningkatan kes keganasan rumah tangga yang berlaku, Jabatan Pengajian Tinggi turut memastikan program yang ditawarkan oleh institut pengajian tinggi awam dan swasta (IPTA/IPTS) hendaklah dirangka dengan mengambilkira Matlamat Pembangunan Kelestarian (SDG), menekankan isu berkaitan wanita dan keluarga termasuk Matlamat 3 (Kesihatan dan Kesejahteraan yang Baik), Matlamat 5 (Kesaksamaan Jantina) dan Matlamat 16 (Keamanan, Keadilan dan Institusi yang Kuat). Dengan pengukuhan dasar, kerjasama pelbagai pihak serta kesedaran masyarakat, usaha membanteras keganasan rumah tangga dapat direalisasikan selaras dengan prinsip keadilan dan hak asasi sejagat.

KONFLIK KEPENTINGAN

Penulis menjelaskan bahawa tiada sebarang konflik kepentingan.

PENGHARGAAN

Penulis ingin merakamkan setinggi penghargaan kepada Kulliyyah Syariah dan Undang-undang atas penglibatan secara langsung mahupun tidak langsung dalam penulisan artikel ini.

PENYATAAN SUMBANGAN PENULIS

Ainun Mardhiah Salehudin (Sorotan Literatur; Penulisan draf asal), Mohammad Ramzi Zakaria (Analisis formal; Penulisan draf asal), Yusliha Mohd Yunus (Sorotan Literatur; Penulisan draf asal), Azriana Ridouan (Pemilihan data; Penulisan draf asal), Mohd Saifuddin bin Abdul Karim (Sorotan Literatur; Penulisan draf asal).

KESEDIAAN DATA DAN BAHAN

Data yang menyokong penemuan kajian ini boleh diperoleh atas permintaan daripada penulis koresponden.

PENYATAAN ETIKA

Tidak berkenaan.

RUJUKAN

Abd Majid, M., Abu Bakar, S., Marlon, M. Y., & Bokhari, N. (2018). Faktor konflik rumah tangga dan kaedah mengatasi: Satu pendekatan tinjauan literatur sistematik. *Prosiding 5th International Research Management & Innovation Conference (IRMIC 2018)*.

- Abd. Majid, M., & Saleh Hudin, M. S. Z. (2017). Trend dan faktor perceraian rumah tangga di Negeri Selangor dari tahun 2011 hingga 2015. *Al-Irsyad: Journal of Islamic and Contemporary Issues*, 2(2), 40–53.
- Abd Rahman, N. S., Talib, H., & Abdul Rahman, N. S. (2020). Keruntuhan rumah tangga: Punca dan solusinya. Dalam *Prosiding Persidangan Antarabangsa Sains Sosial dan Kemanusiaan ke-5 (PASAK5 2020)*. Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor.
- Abdul Aziz, A. R., & Musa, N. N. (2023). Pengurusan krisis rumah tangga dalam mencapai kesejahteraan. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities*, 8(1).
- Abdul Ghani, M., Husin, S., & Mohamad, A. (2016). Isu keganasan rumahtangga: Keberkesanan perkhidmatan kaunseling berdasarkan perspektif klien wanita mangsa penderaan. *Jurnal Kemanusiaan*, 25(2), 1–9.
- Abdul Manaf, A. R., Othman, S. Z., Mat Saad, Z., Mohd Noor, A. A., & Awang, F. (2023). Penderaan ekonomi mangsa keganasan rumah tangga: Perspektif pengamal. *Jurnal Pembangunan Sosial*, 26, 71–86.
- Abdul Rauf Rasam, A., Abd Rahman, M. F., & Mohd Nor, N. S. (2020). Utilising GIS technology to enhance health service delivery for persons with disabilities in Malaysia. *Journal of Geographic Information System*, 12(4), 287–300.
- Abdul Wahab, N., & Nordin, F. N. M. (2021). Masjid sebagai pusat transit perlindungan dan aduan kes keganasan rumah tangga: Tinjauan awal. *International Journal of Mosque, Zakat and Waqaf Management (Al-Mimbar)*, 1(2), 96–111.
- Abdullah, M. (2018). *Undang-undang keluarga Islam di Malaysia: Analisis ta'liq dan hak wanita*. Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Ahmad, N. (2018). *Keganasan rumah tangga dalam perspektif undang-undang Malaysia*. Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Ahmad, N., & Ibrahim, N. (2022). Domestic violence: Awareness and level of knowledge among university students. *EDUCATUM Journal of Social Sciences*, 8(1), 53–66.
- Ahmad, N., Yusoff, R. M., & Baharudin, M. H. (2022). Analisa terhadap pemerkasaan ekonomi dan perlindungan hak sosial wanita dalam menangani isu keganasan rumah tangga semasa pandemik COVID-19 di Malaysia. *Journal of Islamic, Social, Economics and Development (JISED)*, 7(49), 94–105.
- Ahmad, S. (2019). *Hukum syarak dan perundangan Islam: Satu kajian kritis*. Penerbit Universiti Teknologi MARA.
- Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 (Akta 521). (2017).
- Akta Komunikasi dan Multimedia 1998.
- Al-Ghazali. (1993). *Ihya' 'Ulum al-Din*. Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah. Aristotle. (1998). *Politics* (C. D. C. Reeve, Trans.). Hackett Publishing.
- Aspalella, A. Rahman, et al. (2019). *Combating domestic violence in Malaysia: Issues and challenges*.
- Ayob, N., Abdul Rauf, S. H., & Ahmad Sazali, N. A. (2021). Tahap pengetahuan masyarakat terhadap keganasan rumah tangga di Ipoh, Perak. *e-Bangi: Journal of Social Sciences & Humanities*, 18(3), 208.
- Ayob, N., Abdul Rauf, S. H., Hadjiri, R., & Nuruns'adah, S. (2022). Pekerjaan dan keganasan rumah

tangga: Satu kajian kuantitatif terhadap pasangan yang berkahwin di Malaysia. *Asian People Journal*, 5(1), 53–62.

Ayob, N., Rauf, S. H. A., Chik, A., Riza, N., Azam, M., & Bakar Ah, S. H. A. (2025). The implementation of domestic violence laws in Malaysia: An analysis. *Journal of Posthumanism*, 5(6), 393–403.

Beauvoir, S. de. (1949). *The second sex*. Gallimard.

Dimon, Z., Mohd Rapini, A., Dahalan, H. B., Mat Jusoh, Z. Y., & Md Abd. Salam, N. Z. (2018). Faktor-faktor konflik rumah tangga: Kajian di Unit Runding Cara Jabatan Agama Islam Selangor. Dalam *4th International Conference on Islamiyyat Studies 2018* (hlm. 287–293). Faculty of Islamic Civilisation Studies, International Islamic University College Selangor.

Dobash, R. E., & Dobash, R. (1979). *Violence against wives: A case against the patriarchy*. Free Press.

Gelles, R. J., & Straus, M. A. (1988). *Intimate violence*. Simon & Schuster.

Harian Metro. (2025, 1 Oktober). *Lelaki pukul, ugut bekas tunang direman 4 hari*. <https://api.hmetro.com.my/mutakhir/2025/10/1270295/lelaki-pukul-ugut-bekas-tunang-direman-4-hari>

Hassan, S. (2021). Fasakh sebagai mekanisme perlindungan wanita dalam undang-undang keluarga Islam. *Jurnal Hukum dan Masyarakat*, 18(1), 55–70.

Isaacs, V., Mohamad, N., Mohd Adnan, L. H., Wan Rosdi, W. H. A., Mustafa, N. S., Md Fauzi, N. F. A., & Zakaria, N. H. (2019). Hubungan antara penagihan dadah dengan keganasan rumah tangga. *Jurnal Undang-Undang dan Masyarakat*, 25, 7–14.

Ismail, S., Tajul Urus, N. S., Isa Binawae, F., & Abdul Shakoor Siraji, A. H. (2021). Perlindungan hak isteri terhadap unsur narsisisme dan gaslighting dalam konflik keganasan rumah tangga impak pandemik COVID-19. *Journal of Fatwa Management and Research*, 24(2), 88–117.

Johari, H., Zakaria, N., Hamid, M. A., Amirrudin, R., & Kedah, J. K. M. N. K. J. (2025). Analisis literatur menangani isu keganasan rumah tangga demi membangun Malaysia Madani. *Analysis of literature addressing the issues of domestic violence for the development of a civilized Malaysia*.

Joni, N., Adenan, F., Moidin, S., Mamat, N., Yahaya, M. H., Baharuddin, Z. N., & Abdullah, M. Y. (2024). Menjaga kesejahteraan institusi keluarga daripada keganasan rumah tangga menurut perspektif Maqasid Syariah serta hubungannya dengan pengisytiharan hak asasi manusia sejagat. *Al-Qanatir: International Journal of Islamic Studies*, 33(3), 109–122.

Kanun Keseksaan (Akta 574).

Kes keganasan rumah tangga meningkat kepada 7,116 kes pada 2024. (2025, 4 Mac). *Harian Metro*. <https://www.hmetro.com.my/mutakhir/2025/03/1193109/kes-keganasan-rumah-tangga-meningkat-kepada-7116-kes-pada-2024>

3,768 kes keganasan rumah tangga direkod setakat Jun 2025. (2025, 20 Ogos). *Sinar Harian*. <https://www.sinarharian.com.my/article/744352/berita/nasional/3768-kes-keganasan-rumah-tangga-direkod-setakat-jun-2025>

Locke, J. (1988). *Two treatises of government* (P. Laslett, Ed.). Cambridge University Press. (Karya asal diterbitkan 1690).

Mill, J. S. (1869). *The subjection of women*. Longmans, Green, Reader & Dyer.

- Mohamad, N. S. A., & Mohd Mustaffarizan, N. S. (2018). Pengetahuan mahasiswa tentang perundangan dalam keganasan rumah tangga. *Jurnal Personalia Pelajar*, 21(1).
- Mohamed Daud, N., Mat Hussin, M. N., & Jamaludin, M. H. (2023). Keganasan rumahtangga di Malaysia: Satu analisis literatur. *Journal of Shariah Law Research*, 6(2), 273–296.
- Mohd Salleh, N. (2020a). Fasakh dalam perundangan Islam: Satu analisis maqasid al-syari'ah. *Jurnal Syariah dan Undang-undang Kontemporari*, 15(2), 61–82.
- Mohd Salleh, N. (2020b). Perceraian ta'liq dalam perundangan Islam: Satu analisis maqasid al-syari'ah. *Jurnal Syariah dan Undang-undang Kontemporari*, 15(2), 45–60.
- Na'aim, M. S. M., Rajamanickam, R., & Nordin, R. (2022). Intimate partner violence within the framework of Malaysian laws. *UUM Journal of Legal Studies*, 13(1), 131–154.
- Najla Farahanim, Z., & Iknor Azli, I. (2023). Pemeriksaan jati diri wanita dan hak mereka menurut Barat dan Islam. *Journal of Islamic, Social, Economics and Development (JISED)*, 8(52), 28–47.
- Nik Amni Sajidah Nik Lukman, & Haziyyah Hussin. (2023). Faktor keganasan rumahtangga di Malaysia: Suatu sorotan literatur. *BITARA International Journal of Civilizational Studies and Human Sciences*, 6(4), 92–113.
- Noraini, H. (2021). Perlindungan hak wanita dalam perceraian ta'liq: Perspektif undang-undang keluarga Islam Malaysia. *Malaysian Journal of Islamic Law*, 12(1), 77–92.
- Rahman, H. (2020). Prinsip maqasid al-syari'ah dalam perundangan keluarga Islam. *Malaysian Journal of Islamic Studies*, 9(2), 89–103.
- Ramli, M. W., Sheikh Dawood, S. R., & Mohd Som, S. H. (2021). Pandemik COVID-19 dan keganasan rumah tangga: Suatu tinjauan semasa Perintah Kawalan Pergerakan di Malaysia. *Geografia-Malaysian Journal of Society and Space*, 17(3), 137–152.
- Rogayah Estar Mohamad, Elmi Baharuddin, Noorazeen Razali, Nurul Ashiqin Jaafar, & Nur Filzahruz Mohamad Sah. (2021). Punca penceraian pasangan dewasa Islam: Perspektif badan pelaksana. *Journal of Fatwa Management and Research*, 26(2), 368–380.
- Sr. Ir. Dr. Suhaimi Abdul-Talib. (2025, 12–13 Februari). *Workshop on Learning Outcomes*. The Zenith Hotel, Kuantan.
- United Nations. (2010). *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)*. United Nations. (Karya asal diterbitkan 1979).
- World Health Organization. (2013). *Global and regional estimates of violence against women: Prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. World Health Organization.
- Yusof, R. (2017). Hak wanita dalam fasakh: Perspektif undang-undang keluarga Islam. *International Journal of Islamic Law*, 5(1), 33–47.
- Zakaria, M. R., & Yunus, Y. M. (2025). Keganasan rumah tangga: Pencegahan dan penyelesaian dalam kerangka Syariah. *Jurnal al-Sirat*, 25(1).